

حکومت هخامنشیان

تخت جمشید- کاخ آپادانا

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی

انتشار: ۲۸ خرداد ۱۳۹۱ / ۴۰ دقیقه مطالعه

چکیده مقاله

تخت جمشید-کاخ آپادانا (کاخ آپادانا) یا کاخ بار داریوشو خشایارشا یکی از کاخ‌های اندرونی (تخت جمشید) است. این کاخ مشتمل است بر یک تالار چهارگوش مرکزی با ۳۶ ستون و سه ایوان در جهت‌های شمال، شرق و غرب (هر یک با ۱۲ ستون) و چهار برج در چهار گوشه بیرونی تالار و یک رشته اتاق نگهبانی که در جنوب آن قرار دارند. بنای کاخ آپادانا به دست داریوش بزرگ آغاز شد و در زمان خشایارشا به تکمیل گردید. سطح این کاخ حدود سه متر از کف حیاط آپادانا و کف دروازه همه کشورها (دروازه ملل) بلندتر ساخته شده است. کاخ آپادانای تخت جم

تخت جمشید- کاخ آپادانا

کاخ آپادانا یا کاخ بار داریوشو خشایارشا یکی از کاخ‌های اندرونی (تخت جمشید) است. این کاخ مشتمل است بر یک تالار چهارگوش مرکزی با 36 ستون و سه ایوان در جهت‌های شمال، شرق و غرب (هر یک با 12 ستون) و چهار برج در چهار گوشه بیرونی تالار و یک رشته اتاق نگهبانی که در جنوب آن قرار دارند. بنای کاخ آپادانا به دست داریوش بزرگ آغاز شد و در زمان خشایارشا به تکمیل گردید.

سطح این کاخ حدود سه متر از کف حیاط آپادانا و کف دروازه همه کشورها (دروازه ملل) بلندتر ساخته شده است.

کاخ آپادانای تخت جمشید، در بیشتر قسمت‌ها متکی بر سنگ تنه کوه است. برای رفتن به درون این کاخ دو پلکان دو طرفی، یکی در سمت شمال چسبیده به ایوان شمالی و یکی در سمت مشرق و متصل به ایوان شرقی درست کرده‌اند. دیوارهای این پلکان‌ها و پیش بست‌شان مزین به نقوش و کتیبه‌های باشکوهی است. از 72 ستونی که روزی سقف آپادانا و ایوان‌هایش را برپا می‌داشته‌اند، امروز تنها 14 عدد برپا است که یکی از آنها (در شمال شرقی ایوان شرقی) بازسازی شده است. اما بنا بر روایات گردشگران اروپایی و نگاره‌هایی که از تخت جمشید کشیده‌اند می‌توان استنباط کرد که در سال 1619 میلادی هنوز 20 ستون برپا بوده است و این تعداد در سالهای 1627 میلادی به 19، در 1677 میلادی به 18، در 1694 میلادی به 17، در 1787 میلادی به 15 و در سال 1841 میلادی به 13 عدد کاهش یافته که از آن تاریخ به بعد، دیگر ستونی فرو نیفتاده است.

بنا بر نظرات باستان‌شناسان و گردشگران بزرگترین و با شکوه‌ترین کاخ داریوش آپادانا بوده‌است که بنایش در حدود 515 پیش از میلاد آغاز شد و تکمیل آن سی سال به طول انجامید، تالار مرکزی آپادانا مربع شکل (5/60 متر در 60/5) است و 6 ردیف ستون 6 تایی سقف آن را با بلندایی بیش از 20 متر نگهداری می‌کرده‌است. مجموع ستون‌های سه ایوان آپادانا 36 به علاوه ستون‌های تالار 72 عدد بوده و همین وضع در کاخ آپادانای داریوش در شوش هم مشاهده می‌شود. بزرگی تالار مرکزی آپادانا آن مقدار بوده‌است که گنجایش پذیرایی از 10000 میهمان را داشته باشد. ستون‌های تالار مرکزی آپادانا در بلندا و طرح درست مانند ستون‌های ایوان شمالی است، یعنی هر ستون مرکب است از سرستون گاو دوسر و گل و بوته زیر آن و ساقه استوانه‌ای شیاردار و فقط شکل زیر ستون آنها با هم فرق دارد، یعنی به جای اینکه زنگوله‌ایی باشد، متشکل از دو قطعه سنگ مکعبی شکل است، که سنگ کوچکتر بر فراز سنگ بزرگ‌تر (جمعاً به ارتفاع 155 سانتی‌متر) استوار شده‌است. سقف وسیع و سنگین تالار بر روی الوارهای سنگین، از چوب سدر و یا سرو، استوار بوده و برای آنکه باران، بام را خراب نکند، درون دیوارهای خشتی، راه‌آبهای قائم با آجر و ملاط قیر ساخته‌اند که آب باران را به مجاری زیرزمینی، که از زیر آپادانا می‌گذشته، میرسانیده‌است. دیوارهای تالار مرکزی آپادانا همه به پهنای 5/32 متر و از خشت خام بوده‌است. خشت‌ها را به اندازه 33 در 33 و با ضخامت 13 سانتی‌متر ساخته و با ملاط گل و آهک بهم چسبانیده‌اند، روی دیوارها لایه‌ایی از گل و گچ، به پهنای 5 سانتی‌متر و روی آن را با لایه‌ایی از گچ سبز خاکستری رنگ پوشانده‌اند.

رنگ دیوارهای کاخ‌ها در همه جا چنین بوده و در همه قسمت‌های آپادانا کف را با ملاط گچ و گل، به ضخامت 3 تا 5 سانتی‌متر اندوده و روی آن را با فرشی از گچ سبز خاکستری پوشانده بوده‌اند. به سیله دو درگاه قرینه، تالار مرکزی آپادانا به ایوان‌های غربی و شرقی می‌پیوسته‌است. دیوارهای این قسمت از خشت و آجر بوده‌اند. کف درگاه‌های دوگانه‌ای که در دیوار شمالی قرار داشته ورودی‌های اصلی کاخ محسوب می‌شده‌اند و قسمتی از دیوارهای‌شان از سنگ بوده‌است.

در اینجا اثری از نقوش برجسته نیافته‌اند. درها را که در حدود 15 متر بلندی داشته، به احتمال زیاد بصورت دو لنگه و مجهز به درهای کوچک‌تر می‌ساخته‌اند. جنس آنها احتمالاً از چوب سرو یا سدر بوده و روی‌شان را روکشی از زر می‌پوشانده‌است

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «تخت جمشید-کاخ آپادانا»، پارسیان دژ، ۱۳۹۱.

خواندن مقاله و پیوست‌های آن در وب‌سایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

<https://www.parsiandej.ir/articles/1168/pdf/تخت-جمشید-کاخ-آپادانا.pdf>

آخرین ویرایش مقاله: ۱۲ مرداد ۱۴۰۵